

ΓΑΛΑΖΙΑ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

ΓΕΩΡΓΙΑ ΔΕΛΗΓΙΑΝΝΗ-ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗ

Μέγας Αλέξανδρος

ΜΙΝΩΑΣ
ΕΚΔΟΣΕΙΣ

ΜΕΓΑΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ

Σειρά: Γαλάζια Βιβλιοθήκη

Γεωργία Δεληγιάννη-Αναστασιάδη
ΜΕΓΑΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ

Παραγωγή: ΜΙΝΩΑΣ Α.Ε.Ε.
1η έκδοση: Σεπτέμβριος 2012
1η ανατύπωση: Μάιος 2013

Επιμέλεια κειμένου: Χριστίνα Τούτουνα
Προσαρμογή εξωφύλλου – Σελιδοποίηση: Ιάκωβος Ψαρίδης

Copyright © για την παρούσα έκδοση:
Εκδόσεις ΜΙΝΩΑΣ
Τ.Θ. 504 88, 141 10 Ν. Ηράκλειο, ΑΘΗΝΑ
τηλ.: 210 27 11 222 – fax: 210 27 11 056
www.minoas.gr • e-mail: info@minoas.gr

ISBN 978-960-481-656-9

ΓΕΩΡΓΙΑ
ΔΕΛΗΓΙΑΝΝΗ-ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗ

ΜΕΓΑΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ

Όσες λέξεις έχουν αστερίσκο ερμηνεύονται στο γλωσσάρι (σελ. 246).

Η Γοργόνα και τα παραμύθια

Στ' ακρογιάλια τα νησιώτικα βρίσκεται συχνά ζωγραφισμένη στα βράχια η Γοργόνα, με την ψαρίσια ουρά, τα μακριά μαλλιά και τα μεγάλα μάτια. Ίσως να την έχετε δει ταξιδεύοντας να τη λούζει το κύμα. Ίσως, πάλι, να τη χαρήκατε σχεδιασμένη σ' όμορφα βιβλία που λένε για ωκεανούς και πέλαγα.

Στοιχείο της θάλασσας η Γοργόνα, φωνή παράξενη· πότε φλοίσβος* γλυκός φιλά τη στεριά, πότε άγριος πάταγος* βροντερός ξεσπάει στην απλωσιά του πελάγου. Είναι του Μεγαλέξανδρου η αδερφή, η φωνή του θρύλου.

Χαμένος ο караβοκύρης που θ' ακούσει τη φωνή της και δεν θα της αποκριθεί. Γιατί, είκοσι τρεις αιώνες τώρα, η Γοργόνα ρωτάει πάντα τους θαλασσινούς:

- Ζει ο βασιλιάς Αλέξανδρος;
- Ζει και βασιλεύει! της αποκρίνονται.

Κι αυτή μερεύει* και χαίρεται, στρώνει ζαφείρια και σμαράγδια στα νερά. Αλλά, αν ο караβοκύρης δεν αποκριθεί, αγριεύει η Γοργόνα, θαρρώντας πως ο αδερφός της πέθανε. Σηκώνει φουρτούνα τρομερή κι η θάλασσα παίρνει το καράβι στα σκοτεινά της βάθη.

Πώς γίνεται να κρατάει τόσους καιρούς αυτή η παραμυθένια φωνή και να μη σωπαίνει;

Σε τούτο τον κόσμο πολλοί ήρωες, πολλές ανθρώπινες μορφές αστράψανε, όμως η λησμονιά κατάπιε τ' όνομά τους και πρέπει να σκύψεις στα παλιά βιβλία για να το βρεις. Αλλά του Μεγαλέξανδρου τ' όνομα γυρίζει και ξαναγυρίζει στον ανθρώπων τα χείλη. Γίνηκε η μορφή του όραμα και θρύλος η ζωή του. Βιβλία γράφονται, πίνακες ζωγραφίζονται, αγάλματα σμιλεύονται*, πάντα με κέντρισμα τη δική του μορφή, κι όχι μόνο από μας τους Έλληνες. Κι άλλοι, πολλοί άλλοι λαοί συνδέσανε τους θρύλους της αντρείουσύνης τους με τη μορφή του. Οι μουσουλμάνοι τον τιμούν στο Κοράνι τους. Οι Αιγύπτιοι τον παραδέχονταν θεό τους και θεού παιδί. Οι Ιουδαίοι τον λογάριζαν λάτρη του Ιεχωβά*. Οι Βυζαντινοί τον είχαν για χριστιανό θεοφοβούμενο βασιλιά. Οι Φράγκοι στο Μεσαίωνα τον τραγούδησαν ως ιππότη του θρυλικού βασιλιά Καρλομάγνου.

Τώρα, στον καιρό μας, στα Τάξιλα του Πακιστάν, αν τύχει σκάβοντας κάποιος χωρικός να βρει κανένα παλιό νόμισμα, πασχίζει* να βρει αγοραστή ξεφωνίζοντας:

— Ισκαντέρ! Ισκαντέρ!

Ισκαντέρ και Ισκαντάρ και Σικάνταρ πάει να πει Αλέξανδρος, και μάλιστα Μέγας Αλέξανδρος. Όμως, μέχρι

πριν από μερικά χρόνια, μόνο τρία γνήσια νομίσματα είχαν βρεθεί με του Μεγάλου Αλεξάνδρου το κεφάλι.

Ακόμα ως τα σήμερα οι Ευρωπαίοι επιστήμονες, ιστορικοί, ελληνιστές, βυζαντινολόγοι κ.ά., μελετούν την ιστορία του Μακεδόνα βασιλιά, τους θρύλους γύρω από τη ζωή του και γράφουν σπουδαία βιβλία.

Με τη ζωή του Μεγάλου Αλεξάνδρου ασχολήθηκαν οι αρχαίοι Έλληνες συγγραφείς και πρώτοι πρώτοι εκείνοι που τον ακολούθησαν στην εκστρατεία του στα βάθη της Ασίας: ο Αριστόβουλος και ο ανιψιός του Αριστοτέλη, ο Καλλισθένης. Με βάση το έργο τους, καθώς και το ημερολόγιο που κρατούσε ο ίδιος ο Αλέξανδρος, γράψανε οι κατοπινοί τη δική τους ιστορία. Ο Πλούταρχος (46-127 μ.Χ.), ο Διόδωρος Σικελιώτης (1ος αιώνας π.Χ.), ο Φλάβιος Αρριανός από τη Βιθυνία (95-175 μ.Χ.), καθώς και ο Ρωμαίος ιστορικός Κουίντος.

Ωστόσο, τη φήμη και το θρύλο του τα χρωστάει ο Αλέξανδρος σε άλλες αιτίες. Ιδιαίτερα οι λαοί της Ασίας έθρεψαν τη μνήμη τους με τις απίθανες για κείνη την εποχή παλικαριές του και με το φιλικό του φέρσιμο σ' αυτούς· κι ύστερα γιατί κυκλοφόρησε ένα παραμύθι, γοητευτικό όπως όλα τα παραμύθια του κόσμου.

Λένε πως *Το μυθιστόρημα του Αλέξανδρου* το 'γραψε ο Καλλισθένης, ο ανιψιός του Αριστοτέλη. Άλλοι όμως υποστηρίζουν πως, ναι, ο Καλλισθένης έγραψε, όπως αναφέραμε και παραπάνω, ένα τέτοιο ιστορικό βιβλίο, όχι όμως το παραμύθι που αγάπησε ο κόσμος, αφού τα παραμύθια γράφονται πάντα πολύ αργότερα από τα πε-

ριστατικά κι ο Καλλισθένης εκείνος πέθανε τότε που ο Αλέξανδρος ζούσε ακόμα. Λένε, λοιπόν, πως ο συγγραφέας του παραμυθιού είναι κάποιος συνονόματος με τον ανιψιό του Αριστοτέλη, που για να τον ξεχωρίζουν από τον πρώτο τον είπαν Ψευδοκαλλισθένη.

Ένα είναι βέβαιο: πως το παραμύθι το ελληνικό, η *Φυλλάδα του Μεγάλου Αλεξάνδρου*, έγινε αιτία και πηγή για να γραφεί η περσική *Ιλιάδα*, το *Σαχνάμα* (δηλαδή η «Ιστορία βασιλιάδων»). Το *Σαχνάμα* διαβαζόταν για αιώνες από τους Πέρσες κι όλους τους λαούς της κεντρικής Ασίας. Όμοια και το *Ισκανταρνάμα* ή *Σικανταρνάμα*, άλλο έπος αυτό, μωαμεθανικό, με κύρια μορφή τον Αλέξανδρο. Το 'γραψε ο ποιητής Νιγάμη. Το *Σαχνάμα* το 'γραψε ο Φιρντουσή ο Παραδεισένιος.

Η ιστορία του Μεγάλου Αλεξάνδρου, η παραμυθένια, έπιασε ρίζες σ' όλους τους λαούς της Ευρώπης και της Ασίας. Μεταγράφηκε σε κοντά τριάντα γλώσσες. Διαβάστηκε και διαβάζεται ακόμα, από τη μακρινή Ισλανδία ίσαμε τις άκρες της Ινδοκίνας, κι αγαπήθηκε όσο καμιά άλλη ιστορία σε όλα τα πλάτη της γης.

Κι εμείς οι Έλληνες; Μα θέλει και ρώτημα; Στην τύχη βαφτίζουμε τα παιδιά μας Αλέξανδρους; Στην τύχη μαθαίνουμε την ιστορία του στα σχολεία μας; Στην τύχη στήνουν αυτί οι караβοκυραίοι μας μην είναι η Γοργόνα που τους ρωτάει:

— Ζει ο βασιλιάς Αλέξανδρος;

Ας σκύψουμε κι εμείς στην ιστορία του, για να της αποκριθούμε με τη σειρά μας:

— Ζει και βασιλεύει!

Η πολιτεία του θρύλου

Έξω από τη Θεσσαλονίκη, τριάντα οκτώ χιλιόμετρα βορειοδυτικά της, λάμπει στον ήλιο μια πολιτεία πανάρχαιη. Σμίγουν πάνω της ο θρύλος και ο χρόνος. Σπίτια δεν έχει μήτε κατοίκους, αλλά έχει σπουδαία κι όμορφα ερείπια. Είναι η Πέλλα, της Μακεδονίας η αρχαία πρωτεύουσα, του Μεγάλου Αλεξάνδρου η πατρίδα.

Κατεστραμμένη από τους Ρωμαίους, κρυμμένη μέσα στη γη, χλιοπατημένη από ανθρώπους ανυποψίαστους, απόμενε ανέγνωρη* ίσαμε τα 1957. Τότε, η φλογερή προσήλωση των αρχαιολόγων και της δουλειάς η σκαπάνη την έφεραν στο φως. Τη δόξα της μαρτυρούν τα ερείπιά της, τη λάμψη της τα ψηφιδωτά της.

Την ίδρυσε ο βασιλιάς της Μακεδονίας Αρχέλαος Α΄ (413-399 π.Χ.). Η πρώτη πρωτεύουσα, οι Αιγές –η σημερινή Έδεσσα– βρισκόταν μακριά από τη θάλασσα. Αντίθετα η Πέλλα, με τη Λουδία λίμνη στα πόδια της, ήταν

παράλια! Γιατί ένα κανάλι έδενε τη λίμνη με τον ποταμό Λουδία που έχυνε τα νερά του στο Θερμαϊκό. Τότε ο Λουδίας ήταν πλωτός και ο κόλπος της Θεσσαλονίκης πολύ πιο μεγάλος απ' ό,τι είναι τώρα. Εκεί που απλώνεται σήμερα ο πλούσιος κάμπος, κυμάτιζε κάποτε η θάλασσα.

Έτσι, σ' εκείνα τα χρόνια τα παλιά, έμπαιναν τα εμπορικά καράβια από το Θερμαϊκό στο Λουδία. Τραβούσαν στ' άναντα* του ποταμού, περνούσαν από το κανάλι στη λίμνη κι άραζαν στην Πέλλα μπροστά. Ξεφόρτωναν πλούσιεςπραμάτειες* και γέμιζαν τ' αμπάρια τους με τ' αγαθά της μακεδονικής γης.

Η Πέλλα δεν ήταν μόνο κέντρο εμπορικό, ήταν και λαμπρή πολιτεία. Ο βασιλιάς Αρχέλαος Α' είχε λατρεία για τον ελληνικό πολιτισμό. Ήθελε την πρωτεύουσά του μια δεύτερη Αθήνα. Και το πέτυχε. Έφερε ζωγράφο ξακουστό να στολίσει τ' ανάκτορα, το Ζεύξη τον Ηρακλειώτη.

— Ελάτε να δείτε! ακούστηκαν μια μέρα φωνές.

Τρέξαν όλοι, τρανοί* και ταπεινοί, αρχόντοι κι υπηρέτες, κι έμειναν με το στόμα ανοιχτό. Σμάρι μπήκανε τα στρουθιά* από τ' ανοιχτό παράθυρο να τσιμπολογήσουν τα ζωγραφισμένα σταφύλια του Ζεύξη.

Από κείνα τ' ανάκτορα τίποτα δεν έχει απομείνει σήμερα στην Πέλλα. Υπάρχει όμως ένα αρχοντικό αναστηλωμένο· λαμπρές ιωνικές κολόνες στο περιστύλιο* λούζονται στο φως. Μεγάλα δωμάτια ευρύχωρα ξεχωρίζουν. Πελώριες βοτσαλωτές αυλές με τέλεια γεωμετρικά σχήματα, φτιαγμένες με καλαισθησία. Τα βότσαλα είναι μεγάλα, ισομεγέθη, άσπρα και γκριζόμαυρα. Σε κάποιο

πάτωμα εναλλάσσονται ίσα παραλληλόγραμμα, ένα λευκό κι ένα γκριζο. Σ' ένα άλλο, τεράστιο, τα βότσαλα, μεγάλα σαν αυγά, σχηματίζουν οβάλ, βαλμένα με μαστοριά μεγάλη, κολλητά, ένα άσπρο ένα μαύρο.

Και τα ψηφιδωτά! Τι ομορφιά και τι χάρη! Δεν είναι όπως τα γνωστά ψηφιδωτά, με τετράγωνες ψηφίδες βυθισμένες στο χρώμα. Τέτοιες ψηφίδες αρχίσαν να χρησιμοποιούνται από τον 3ο αιώνα π.Χ. και πέρα. Αλλά της Πέλλας τα ψηφιδωτά είναι φτιαγμένα έναν αιώνα αρχαιότερα, τον 4ο αιώνα π.Χ., από καλοπλυμένα βότσαλα του γιαιού, λογής λογής, άσπρα, γαλάζια, κοκκινωπά, καφετιά, πράσινα, μαύρα.

Όλα όσα σώθηκαν είναι από δάπεδα. Μερικά τα μετέφεραν οι αρχαιολόγοι μέσα σε κάδρα. Τα βλέπεις ορθά στην είσοδο του μουσείου της αρχαίας Πέλλας. Πόση τελειότητα, πόση τέχνη! Λεπτότατες οι γραμμές στα περιγράμματα, στις μορφές, στ' αντικείμενα! Τι αρμονία οι χρωματικές κλίμακες, το παιχνίδι ανάμεσα στη σκιά και το φως!

Θαυμάζεις το «Διόνυσο πάνω σε πάνθηρα», ψηφιδωτό δαπέδου από τον 4ο αιώνα π.Χ. μέσα σε πλαίσιο. Σε συνεπαίρνει. Τι χάρη, πόσο νεανική είναι η μορφή του θεού, πόσο λυγρό το ιερό του ζώο!

Κι ο «Γρύπας και το ελάφι», από το τέλος του 4ου αιώνα, όμοια τοποθετημένο. Με πόση ορμή το άγριο φτερωτό πουλί δαγκώνει τη σάρκα του ξαφνιασμένου ελαφιού.

Κατοπινό σε χρονολογία το τρίτο πλαίσιο μπροστά στο μουσείο. Είναι το «Κυνήγι λιονταριού», καμωμένο τον

3ο αιώνα π.Χ. Παριστάνει τον Αλέξανδρο και τον Κρατερό να κυνηγούν ένα λιοντάρι στα Σούσα της Περσίας. Οι αρχαιολόγοι επιμένουν πως ο ένας κυνηγός είναι ο Αλέξανδρος, μια και φορεί στο κεφάλι «καυσία», είδος καπέλου που μόνο τα βασιλόπουλα κι οι βασιλιάδες φορούσαν εκείνη την εποχή.

Ωστόσο, μέσα στο μουσείο της Πέλλας, που είναι γεμάτο με αρχαιολογικά ευρήματα, –αγάλματα, ειδώλια κ.λπ.– βρίσκονται φυλαγμένα κι άλλα δύο ψηφιδωτά δάπεδα. Στο ένα απεικονίζεται η Πενθεσίλεια, η αμαζόνα βασίλισσα, καρτερώντας τότε θα τη χτυπήσει το σπαθί του Αχιλλέα. Στο δεύτερο παριστάνεται ο Θησέας να παίρνει την αδερφή των Διόσκουρων, την Ελένη. Περίφημα κυριολεκτικά ψηφιδωτά, εξαιρετικής τέχνης.

Και δεν τελειώνουν εδώ τα θαυμάσια. Έξω απ' το μουσείο, στο πάτωμα πανάρχαιου σπιτιού, βρίσκεται κι άλλο υπέροχο, μεγάλο ψηφιδωτό, τριγυρισμένο με σύρμα, από τον 3ο αιώνα π.Χ., με σκηνή από κυνήγι ελαφιού. Ο καλλιτέχνης άφησε εδώ σχεδιασμένο και τ' όνομά του: «Γνώσις εποίησεν». Το ψηφιδωτό είναι πλαισιωμένο με βλαστούς, λουλούδια και σπειρομαϊάνδρο*. Πού να το 'ξερε ο Γνώσις πως το έργο του θα τον έκανε αθάνατο και πως θα μνημονεύαμε τώρα εμείς το όνομά του, ύστερα από δύο χιλιάδες διακόσια χρόνια.

Περιδιαβάζοντας στα μαρμαρένια σκαλοπάτια βλέπεις ανάμεσά τους ένα κομμάτι από σωλήνα πήλινο. Ναι, πριν από κοντά δυόμισι χιλιάδες χρόνια τα σπίτια είχαν μέσα νερό και μπανιέρες. Ανακαλύπτεις πόσο προχωρη-

μένη ήταν η υδροστατική*, όταν το μάτι σου σταματάει παραέξω, σ' ένα πιθάρι, που ήταν φρεάτιο για τον καθαρισμό του υδραγωγείου. Κι αλλού συναντάς κεραμίδια με 90 εκατοστά μήκος και 45 εκατοστά πλάτος, με τη σφραγίδα του βασιλιά της Πέλλας Φίλιππου.

Η Πέλλα προστατευόταν από τείχος. Είχε δύο ακροπόλεις, ωραίους ναούς αφιερωμένους στο Δία, στην Αθηνά, στην Άρτεμη, στο Διόνυσο, στον Πάνα. Και πάνω απ' όλα, είχε αξιόλογη πολιτιστική ζωή. Εκεί το πνεύμα ανθούσε, μαζεύονταν σοφοί και καλλιτέχνες απ' όλα τα ελληνικά κέντρα. Εκεί έγραψε ο Ευριπίδης τις *Βάκχες* και τον *Αρχέλαο*. Εκεί σελαγίσαν*, σαν αστέρια διαβατικά*, ο Αγάθωνας (447-400 π.Χ.) κι ο τραγικός ποιητής Χοιρίλος, που ύμνησε τους αγώνες των Ελλήνων με τους Πέρσες, εκεί άφησε ο πρώτος, όπως κι ο Ευριπίδης, τα κόκαλά του. Για ένα μικρό διάστημα έμεινε στην Πέλλα κι ο μεγάλος αντίπαλος των Μακεδόνων, ο περίφημος ρήτορας Δημοσθένης, ως πρεσβευτής των Αθηναίων. Στην Πέλλα έμεινε τρία χρόνια κι ο μεγάλος σοφός Αριστοτέλης, που το τεράστιο επιστημονικό και θεωρητικό του έργο επηρεάζει την ανθρώπινη σκέψη ίσαμε τις μέρες μας.

Μια τέτοια λοιπόν θρυλική και μεγάλη πολιτεία φυσικό ήταν να ξεπετάξει σπουδαία βλαστάρια, όπως το βασιλιά Φίλιππο και το γιο του, τον Αλέξανδρο.

Γεννητούρια με τέρατα και σημεία*

Εκεί στην Πέλλα, σε παλάτι καλλιμάρμαρο, στα 356 π.Χ., στις 6 του Ιούνη, μέρα σημαδιακή, γεννήθηκε ένα αγοράκι, όμορφο, όπως είναι βγαίνοντας στις μέρας το φως όλα τα βρέφη της οικουμένης. Ήταν άσπρο άσπρο, σωστό κουκούλι* το χρώμα του. Με το πρώτο του κλάμα ρόδισε το μάγουλό του, γίνηκε το στηθάκι του τριανταφυλλί και λάμψανε χρυσά τα μαλλιά του.

— Να σου ζήσει ο γιος, βασίλισσα Ολυμπιάδα! είπε η μαμή.

Γλυκό χαμόγελο έπαιξε στις λεχώνας το πρόσωπο. Γύρισε αχόρταγα μάτια να κοιτάξει το νεογέννητο και πάλι τα 'κλεισε, βυθισμένη σε μακάρια κούραση.

Το αγοράκι μέρωσε σπαργανωμένο, παραδομένο στη θερμή αγκαλιά τη μητρική. Όπως όλα της γης τα βρέφη, ένα νογούσε* μονάχα: ν' αναζητάει της ζωής το γάλα. Δεν έβλεπε ακόμα μέσα σε πόση ομορφιά είχε γεννηθεί.

Δεν γνώριζε πως είχε πατέρα γενναίο κι άξιο, τον ισχυρό Μακεδόνα βασιλιά Φίλιππο Β΄, ούτε πως είχε μάνα την Ολυμπιάδα, την ιέρεια του θεού Διόνυσου Μυρτάλη.

Σαν αστραπή απλώθηκε η χαρούμενη είδηση μέσα στην Πέλλα.

—Ο Φίλιππος απόκτησε γιο! Ο Φίλιππος απόκτησε γιο! διαλαλούσαν οι κήρυκες.

Βγήκαν της βασιλίσσας γυναίκες απ' το παλάτι, κρατώντας πολύτιμους αμφορείς με αρωματισμένο λάδι ή ρουμπινένιο μακεδονίτικο κρασί. Κι άλλες με κάνιστρα* στα χέρια, θυμιάματα και καρπούς. Τράβηξαν στις Άρτεμης το ναό ν' αφήσουν της Ολυμπιάδας τα δώρα στη Λητώ και στην Άρτεμη, να κάνουν σπονδές* στ' όνομά τους.

Ψηλά, στις δύο ακροπόλεις της Πέλλας, η σάλπιγγα ήχησε τρεις φορές και παρουσιάστηκε στο διοικητή να πάρει οδηγίες ο πιο γοργός μαντατοφόρος. Στους δρόμους αχολογούσαν* οι χαρούμενοι παιάνες*. Ανέβαιναν ψηλά στου παλατιού τα δώματα, χαϊδεύοντας της ευτυχισμένης μάνας τ' αυτιά.

—Ευχαριστώ σε, Δία, των θεών πατέρα και του γιου μου! ψιθύρισαν ευλαβικά τα χείλη της.

Πώς μπορούσε μια θνητή να το λέει αυτό για γιο θνητών;

Βέβαια, είχε μια λογική δικαιολογία. Ο Φίλιππος Β΄, γιος του βασιλιά Αμύντα Β΄ και της Ευρυδίκης, βαστούσε πάππου προς πάππου από τον Ηρακλή, του Δία το γιο. Κι αυτή, η Ολυμπιάδα, κόρη ορφανή του βασιλιά των Μο-

λοσσών της Ηπείρου Νεοπτόλεμου, βαστούσε πάππου προς πάππου από τον Αχιλλέα, του Δία το γιο. Δεν ήταν, λοιπόν, κι ο γιος της γιος του Δία από καταγωγή;

Ωστόσο, είχε κι άλλη αφορμή να πιστεύει κάτι τέτοιο η Ολυμπιάδα: ένα όνειρο!

Την πρώτη βραδιά του γάμου της με το βασιλιά Φίλιππο άκουσε, λέει, στον ύπνο της βροντή δυνατή. Είδε ν' ανοίγει ο ουρανός και να πέφτει πάνω στην κοιλιά της κεραυνός. Κι απ' την κοιλιά της να ξεπηδάει μια δυνατή φωτιά κι ως πέρα τριγύρω ν' απλώνονται οι φλόγες και ν' αργοσβήνουν.

Από τότε η Ολυμπιάδα ήταν βέβαιη πως το παιδί της θα 'ναι του Δία παιδί, μια και μόνο ο Δίας κράταγε στο χέρι τον κεραυνό. Ιέρεια του Διόνυσου καθώς ήταν και θρησκόληπτη, συνηθισμένη να φυλάει φίδια σκεπασμένα με κισσούς μέσα σε μυστικές κασέλες, πίστευε στις δεισιδαιμονίες* του καιρού. Ο άντρας της, ο βασιλιάς Φίλιππος, είχε πάρει από φόβο τα φίδια. Κι ένα δειλινό, γεμάτος περιέργεια, πήγε να κοιτάξει τι κάνει η γυναίκα του από την κλειδαρότρυπα της πόρτας. Ω! του σηκώνονται της κεφαλής του οι τρίχες! Δεν μπορεί να ξεκολλήσει το μάτι του. Του έρχεται να φωνάξει, αλλά τη μιλιά του δεν τη βρίσκει. Αυτός ο ατρόμητος πολεμιστής νιώθει τα πόδια του να τρέμουν μ' αυτό που βλέπει: ένας δράκοντας, ένα φίδι μακρύ, βρίσκεται στο κρεβάτι, ξαπλωμένο πλάι στην κοιμισμένη βασίλισσα.

— Ποπό! Κακό που με βρήκε! μουρμούρισε.

Κι η ανησυχία του μεγάλωσε ακόμα πιο πολύ, γιατί σε

λίγες μέρες είδε κι ο ίδιος ένα παράξενο όνειρο. Κρατούσε, λέει, στο χέρι του μια σφραγίδα που παράστανε λιονταρίσιο κεφάλι και σφράγιζε με δαύτη τα πέπλα της γυναίκας του.

Τι να σήμαινε τάχα τ' όνειρο εκείνο; Στην εποχή εκείνη, οι άνθρωποι πίστευαν πολύ στις μοίρας τα γραμμένα. Και μέσα στην ανησυχία του, φώναξε ο βασιλιάς το μάντη Αρίσταρχο να του εξηγήσει τ' όνειρό του και να δώσει τη γνώμη του για όλα.

— Η γυναίκα σου θα γεννήσει αγόρι, του είπε ο Αρίσταρχος. Το παιδί, που θα γεννηθεί εύκολα, θα θυμώνει και θα 'ναι λιονταρόψυχο*.

Καλή η κουβέντα του Αρίσταρχου κι ο Φίλιππος τον ευχαρίστησε πλουσιοπάροχα. Μα όσο να πεις, ο μάντης μπορεί να πέφτει κι έξω, στοχάστηκε ο Φίλιππος. Για να βρει ησυχία, έστειλε το Χαίρωννα το Μεγαλοπολίτη στους Δελφούς να ρωτήσει το μαντείο. Και τι χρησμό έβγαλε το μαντείο; Πάντα καλά πληροφορημένο για όλα, αποκρίθηκε:

— Ο Φίλιππος πρέπει να κάνει θυσία στον Άμμωνα Δία και να τον σέβεται πάνω απ' όλους τους θεούς...

Είπε ακόμα το μαντείο πως ο Φίλιππος θα χάσει το μάτι που κοίταξε μέσ' από την κλειδαρότρυπα.

Από κείνη την ώρα ένα κομμάτι πάγου μπήκε μέσα στην καρδιά του βασιλιά για τη γυναίκα του. Εκείνη, φυσικά, έμαθε μόνο το μισό χρησμό. Και το 'δωσε σκοινί γαϊτανάκι πως το παιδί που κράταγε στα σπλάχνα της ήταν παιδί του Άμμωνα Δία, του μεγάλου θεού. Και τούτη

η πίστη γίνηκε μέσα της σιγουριά, όταν στα γεννητούρια του Αλέξανδρου έγιναν άλλα τέρατα και σημεία!

Αποβραδís κι όλη την άλλη μέρα, δύο μεγάλοι αετοί κατέβηκαν στη σκεπή του παλατιού και μείναν εκεί ασάλευτοι να φυλάνε.

— Αετοί; αναρωτιέται η Ολυμπιάδα. Μα βέβαια, είναι του Δία τα πουλιά... Ο Δίας αναγνωρίζει το γιο του!

Σε λίγες μέρες άλλα μαντάτα φτάνουν στην Πέλλα. Μακριά, στην Έφεσο, έβαλε φωτιά ο Ηρόστρατος κι έκαψε της θεάς Άρτεμης το ναό. Κι η μέρα της φωτιάς ήταν την ίδια μέρα που ήρθε στον κόσμο ο Αλέξανδρος. Είπε λοιπόν κάποιος, ο Μάγνης Ηγησίας με τ' όνομα, πως η Άρτεμη άφησε το ναό της να καεί, γιατί ήταν απασχολημένη με τα γεννητούρια του Αλέξανδρου! Αλλιώς, πώς ένας θνητός θα μπορούσε να βάλει φωτιά στις Άρτεμης το ιερό;

Το κάψιμο του ναού λογαριάστηκε* κακό σημάδι. Τρέχανε λοιπόν πάνω κάτω οι μάγοι μέσα στην Έφεσο, χτυπούσαν κεφάλι και πρόσωπο με τα δυο τους χέρια κι έλεγαν:

— Μεγάλη συμφορά! Μεγάλο κακό θα βρει την Ασία! Κάπου άναψε μεγάλη φωτιά!

Βλέπεις, οι δεισιδαιμονίες ήταν βαθιά ριζωμένες μέσα στη σκέψη των ανθρώπων, που εξηγούσαν με τις προλήψεις τα καλά και τα κακά. Σε τούτο δεν πήγαινε πίσω και ο Φίλιππος.

Η γέννηση του Αλέξανδρου του 'φερε τρία μεγάλα καλά. Πρώτα πρώτα, τη μέρα εκείνη ο Φίλιππος κυριέψε

την Ποτίδαια, τη σημερινή Κασσάνδρα. Και μέσα στην νίκης τη χαρά και την ανεμοζάλη*, έρχεται ένας κήρυκας και του λέει:

– Χαίρε, Φίλιππε βασιλιά! Στους Ολυμπιακούς Αγώνες το άλογό σου νίκησε στην αρματοδρομία!

Ο Φίλιππος, σωστός ομηρικός αλογάρης*, λάτρευε τα καμαρωτά φαριά*. Στο άγγελμα της νίκης, ηχηρό βγαίνει το γέλιο από τα χείλη του. Απλώνει το χέρι να δώσει στον κήρυκα γερό φιλοδώρημα και να σου και δεύτερος κήρυκας φτάνει λέγοντας:

– Χαίρε, Φίλιππε βασιλιά! Ο Παρμενίωνας, ο στρατηγός σου, νίκησε τους Ιλλυριούς!

Αυτό βέβαια κι αν ήταν χαρά! Πολλές σκοτούρες του 'φερναν πάντα οι Ιλλυριοί. Λαός πολεμικός, εξορμούσαν από τα βουνά τους στα δυτικά της Μακεδονίας –τη σημερινή Αλβανία– και πέφταν πάνω στις μακεδονικές πόλεις.

– Να μου ζήσεις, Παρμενίωνα! Ξεφώνισε ο Φίλιππος, μην μπορώντας να συγκρατήσει τη χαρά του.

Μα πριν ακόμα του περάσει το χτυποκάρδι, έρχεται τρίτος κήρυκας από την Πέλλα:

– Χαίρε, Φίλιππε βασιλιά! Η βασίλισσα Ολυμπιάδα σου χάρισε γιο!

Κάθε ίνα στο κορμί του, κάθε τρίχα στο κεφάλι του χορεύει τώρα από χαρά. Αρπάζει το μαντατοφόρο απ' τα χέρια, τα σφίγγει μέσα στα δικά του και λέει:

– Σ' ευχαριστώ για την είδηση, κήρυκα!

Μοιράζει τάλαντα μ' απλοχεριά και στους τρεις ματατοφόρους και προστάζει να γίνει γλέντι μέσα στην

κυριευμένη Ποτίδαια. Έτσι, οι κάτοικοί της βρήκαν καιρό να μαζευτούν με την πίκρα τους, να θρηγήσουν τη χαμένη τους ελευθερία και τους νεκρούς. Αδιάφοροι σε τούτο, οι Μακεδόνες πρόσφεραν θυσίες στους θεούς για τη νίκη τους κι έστησαν χορό.

Μα κανείς δεν ένωθε τη χαρά του Φίλιππου. Τρεις νίκες, στην Ποτίδαια, στην Ολυμπία και στην Ιλλυρία, μαζί με του γιου του τη γέννηση ήταν μεγάλο πράγμα. Έστειλε ανθρώπους μπιστικούς* να ρωτήσουν τους μάντεις. Κι αυτοί αποκρίθηκαν:

— Ο γιος του βασιλιά Φίλιππου θα είναι ανίκητος!

Πατέρας και μάνα

Με τέτοια καλά προμαντέματα* και για τους δύο γονιούς ήρθε στον κόσμο ο μικρός Αλέξανδρος. Έτσι, η φαντασία τους άνοιξε φτερά κι οι οραματισμοί τους τον έπλαθαν λεβέντη ωραίο, δυνατό και δοξασμένο. Να τον δουν ήρωα ήταν τώρα και των δυονών η λαχτάρα. Ω, ναι, ναι! Έπρεπε να βοηθήσουν κι αυτοί το ριζικό του...

Η Ολυμπιάδα στάθηκε πολύ τρυφερή μάνα για τον Αλέξανδρο. Τον κανάκευε*, τον θαύμαζε, του 'δειχνε με κάθε ευκαιρία τη βεβαιότητά της πως θα γίνει μεγάλος και τρανός. Ν' αγαπά τα ωραία τον μάθαινε. Ιέρεια η ίδια, στάλαξε* βαθιά μες στην ψυχή του την ευσέβεια στους θεούς. Αλλά και κάτι παραπάνω, την πίστη στους χρησμούς και τη δεισιδαιμονία για τη μαγεία.

Θρεμμένη με ιδέα πολύ μεγάλη για την καταγωγή και το λειτούργημά της –βασιλοπούλα κι ιέρεια μαζί–, ένα όνειρο έτρεφε μέσα της πια: του Αλέξανδρου τη δόξα.

Και πίστευε πως, για να γίνει τούτο το υπέροχο, σ' εκείνην έπρεπε να μοιάσει ο γιος της, σ' εκείνην κι όχι στον πατέρα του. Έσβηνε ο εγωισμός την ίσια κρίση, την καθαρή. Δεν έβλεπε τις χάρες του Φίλιππου, την παλικαριά, το φρόνιμο* τρόπο του να κυβερνά, τις ικανότητές του, πολιτικές και στρατιωτικές. Αυτή μόνο τ' άσχημά του έβλεπε: να μεθάει, ν' ασωτεύει*, να σπαταλά. Τον αντιπαθούσε και πάσχιζε με κάθε τρόπο ν' απομακρύνει το παιδί από την επιρροή του πατέρα του.

Αλλά κι ο Φίλιππος, άνθρωπος πρακτικός, τραχύς πολεμιστής, μια και καλή την αντιπάθησε από τη μέρα που είδε το φίδι να κοιμάται στο πλευρό της. Κι έλεγε κάθε φορά στο γιο του, γυρίζοντας από τις εκστρατείες:

— Μη νοιάζεσαι, αγόρι μου εσύ. Θα σε πάρω μια μέρα από της μάνας σου τα φουστάνια, να σε καμαρώσω τέλειον άντρα.

— Μμμ! Σπουδαίος θα γίνει με το δικό σου παράδειγμα! στράβωνε τ' ωραίο της πρόσωπο η Ολυμπιάδα.

Ο μικρός Αλέξανδρος αγαπούσε και τους δύο του γονείς, σαν όλα τα παιδιά του κόσμου, αλλά τον σάστιζε η αντίθεσή τους. Ένωθε πως, ευχαριστώντας τον ένα, δυσσαρεστούσε τον άλλο. Γινόταν αράθυμος*, νευρικός. Με το παραμικρό άναβε ο θυμός του. Και το μοναδικό σημείο που έφερνε την ισορροπία στην ψυχή του στάθηκε η κοινή λαχτάρα του Φίλιππου και της Ολυμπιάδας να γίνει ο γιος τους άντρας γενναίος, δοξασμένος. Κι έτσι, μικρός μικρός ο Αλέξανδρος έμαθε να ονειρεύεται τη δόξα. Τη δόξα μοναχά.

Σε τούτο η Ολυμπιάδα ξεπερνούσε το Φίλιππο. Βρέφος ακόμη, με ηρωικούς παιάνες τον νανούριζε. Με ηρωικά παραμύθια και με της φιλοδοξίας το γάλα έθρεφε το νου του από νήπιο, από μικρό παιδάκι.

— Ω Αλέξανδρε, του έλεγε, από γεννησιμιού σου είσαι πάνω απ' όλα τ' άλλα παιδιά.

Κι ο μικρούλης Αλέξανδρος χαμογελούσε. Και το πίστεψε για πάντα. Με τους φίλους του ποτέ δεν έπαιξε ίσος με ίσους. Πάντα ήθελε κι ήταν ο αρχηγός. Οι φίλοι του το 'βρισκαν φυσικό, κι όχι μόνο γιατί εκείνος ήταν το βασιλόπουλο, μα και γιατί η θέλησή του για τα πρωτάτα* φανερωνόταν αβίαστα, φυσικά, επιτακτικά. Οι πιο στενοί κι αγαπημένοι του φίλοι, ο Ηφαιστώνας, ο Φιλώτας, του στρατηγού Παρμενίωνα ο γιος, ο Κλείτος ο Μαύρος, ο αδερφός της Λανίκης, της παραμάνας του, ο Περδίκκας, ο Πτολεμαίος κι άλλοι, πάντα τού άφηναν το ελεύθερο πρώτος αυτός ν' αποφασίζει και να τους οδηγεί κάθε φορά σε καινούργιες περιπέτειες.

Αυτό δεν τους εμπόδιζε βέβαια να κρυφθυμώνουν πότε πότε. Έλεγε ο Φιλώτας στον Κλείτο:

— Το παραξηλώνει!... Κι αν είναι γιος του Φίλιππου, τι μ' αυτό; Έχω κι εγώ πατέρα τον Παρμενίωνα. Την παλικαριά του στις μάχες ως και οι πέτρες την ιστορούν.

— Μην καμαρώνεις τόσο για του πατέρα σου την παλικαριά, Φιλώτα, αποκρινόταν ο Κλείτος ευγενικά. Είναι σπουδαίος βέβαια ο Παρμενίωνας, όλοι δα το γνωρίζουμε. Άκουσες όμως καμιά φορά να καυχιέται ο Αλέξανδρος για του πατέρα του τις νίκες;

Κι αληθινά, όσες φορές ερχόταν στην Πέλλα μήνυμα για κάποια καινούργια νίκη του Φίλιππου, ο Αλέξανδρος βυθιζόταν σε συλλογή.

— Τι έχεις, Αλέξανδρε; τον ρώτησε κάπως παράξενα ο Περδίκκας μια τέτοια μέρα.

Ο Αλέξανδρος τον κοίταξε λοξά, ζαρώνοντας τα φρύδια:

— Γιατί ρωτάς; είπε.

— Παραξενεύομαι βλέποντάς σε στενοχωρημένο σήμερα, που έπρεπε να χαίρεσαι πολύ, παρατήρησε ο Περδίκκας.

— Πώς να μην είμαι; αναστέναξε ο Αλέξανδρος θλιμμένος. Όλες τις νίκες ο πατέρας μου τις κερδίζει. Όλα θα τα κυριέψει και δεν θ' αφήσει για μένα καμιά λαμπρή παλικαριά.

— Πού ξέρεις; χαμογέλασε ο Περδίκκας. Μπορεί τα δικά σου κατορθώματα να ξεπεράσουν όλες τις νίκες του πατέρα σου τις ηρωικές.

Χαράς αστραπές πέταξαν τα μάτια του Αλέξανδρου. Έσφιξε τα δύο χέρια του Περδίκκα, λες κι έδινε υπόσχεση.

— Άμποτεζ*, Περδίκκα, να σ' ακούσουν οι θεοί, αποκρίθηκε.

Πήρε το φίλο του από το χέρι κι έτρεξαν να βρουν το Φιλώτα και τον Ηφαιστίωνα, για να παραβγούν στο τρέξιμο.

Διαβάστε τη συνέχεια στο βιβλίο.

Μέγας Αλέξανδρος

—Ζει ο Βασιλιάς Αλέξανδρος; ρωτά η Γοργόνα τα πλοία που διασχίζουν τους ωκεανούς.

—Ζει και βασιλεύει και τον κόσμο κυριεύει! απαντούν εκείνα.

Ποιος ήταν στην πραγματικότητα ο Μακεδόνας βασιλιάς, που, πριν καν γίνει είκοσι χρόνων, ξεκίνησε να κυριεύσει τον τότε γνωστό κόσμο, μεταδίδοντας τον ελληνικό πολιτισμό, και κατόρθωσε να φτάσει ως τη μακρινή Ινδία;

Ο Μέγας Αλέξανδρος με τη μαθητεία του δίπλα στον Λεωνίδα και τον Αριστοτέλη, την επικράτησή του έναντι όλων των αντιπάλων του μετά τον θάνατο του πατέρα του Φιλίππου, την εκστρατεία του για την κατάκτηση του τότε γνωστού κόσμου και τα μεγάλα κατορθώματά του στην Ανατολή χάραξε τη δική του ιστορική πορεία ως ένας από τους σημαντικότερους άνδρες της ανθρωπότητας.

www.minoas.gr

9 789604 816569
ISBN 978-960-481-656-9

ΚΩΔ. 16617

© Εικονογράφησης εξωφύλλου:
Αντώνης Ασπρόμυργος